

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.9

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ЕТАПУ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА СВІТОВОЇ МЕРЕЖІ ІНСТИТУТІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

**О.М. Чорна, кандидат економічних наук. ТОВ «Ньюфолк», м. Київ
А.В. Литвинова. ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»**

© Чорна О.М., 2016.

© Литвинова А.В., 2016.

Стаття отримана редакцією 14.12.2016 р.

Вступ. Сьогодні, в умовах коли обсяг знань на планеті подвоюється кожні п'ять років, загальновідомий вислів Н. Ротшильда (згодом повторений У. Черчиллем): «Хто володіє інформацією – той володіє світом» не є перебільшенням. Ключова проблема зі створення інформаційного суспільства пов'язана з тим, як розвиватиметься право на комунікацію у світі цифрових технологій. У 2000 р. на планеті налічувалося всього 246 млн користувачів Інтернету, у 2007 р. – більш ніж 1 млрд [1]. Наприкінці 2015 р., за даними Міжнародного союзу електрозв'язку (МСЕ), до мережі Інтернет було підключено 3,2 млрд осіб (що складає 43,4% населення планети), з яких 2 млрд мешкають у країнах, які розвиваються [2]. Зазначене тільки посилює актуальність і практичну значущість дослідження світової мережі інститутів інформаційно-комунікаційного середовища на тлі глобалізаційних перетворень.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Концепції глобального інформаційного (постіндустріального) суспільства сформульовані видатними західними дослідниками, серед яких М. Кастельс [3], О. Тоффлер [4], П. Друкер [5], Д. Белл [6], Й. Масуда [7], Т. Стоуньєр [8] та інші. Заслуговує на увагу теоретичне осмислення окремих аспектів функціонування інформаційно-комунікаційного середовища у працях вітчизняних науковців, зокрема питання організації інформаційної діяльності в умовах глобалізації висвітлено В. Горовим [9], проблеми доступу до світових інформаційних ресурсів окреслено В. Гирич [10], природа і джерела формування інформаційно-комунікаційного середовища розглянуто Г. Москалик [11], стан та проблеми функціонування інформаційного простору в Україні висвітлено О. Дубас [12], О. Буньківською [13], А. Добровольською [14], еволюцію комунікаційного середовища як чинника розвитку інформаційного суспільства схарактеризовано О. Швидкою [15], інформаційна діяльність міжнародних організацій та міжнародно-правове регулювання в умовах глобалізації світу досліджено Е. Макаренко [16], О. Онищенко [17], І. Забарою [18]. Проте невирішеним й тим, що потребує поглиблення, залишається питання особливостей сучасного етапу розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних технологій та світової мережі інститутів інформаційного середовища

Визначаючи значний внесок цих та інших учених у розв'язання проблеми формування світової мережі інститутів інформаційного середовища, слід зазначити, що наявні дослідження у своїй більшості не носять системного характеру, запропоновані рекомендації не націлені на довгостроковий стратегічний вектор розвитку світової мережі інститутів інформаційного середовища, не розв'язаною остаточно залишається низка теоретичних і прикладних проблем.

Мега статті полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу виявити значущі тенденції й особливості формування мережі інститутів інформаційно-комунікаційного середовища у

глобальному вимірі та, ґрунтуючись на сформульованій у цій площині проблематиці, запропонувати шляхи розвитку світової мережі інститутів інформаційно-комунікаційного середовища, що сприятиме розв'язанню як глобальних проблем людства, так і подоланню цифрової нерівності.

Основний матеріал і результати. Ключовою ознакою сучасного етапу розвитку світового господарства є розгортання глобалізації (від англ. globe – земна куля) у безлічі її проявів, серед яких розбудова глобального інформаційного простору.

Прояви глобалізації в інформаційному суспільстві наведено у табл. 1.

Запорукою розбудови світової мережі інститутів інформаційно-комунікаційного середовища є повсюдне розгортання інформаційно-комунікаційних технологій.

МСЕ до світового ринку ІКТ відносить: 1) ІТ-ринок, зокрема ринки обладнання, програмного забезпечення та всі послуги, пов'язані з ІТ-індустрією (написання програм, їх тестування, веб-дизайн тощо); 2) телеком-ринок / ринок телекомунікаційних послуг (основний сегмент на сьогодні), що містить ринки: фіксованого зв'язку, мобільного зв'язку, обладнання та Інтернет; 3) ринок телерадіомовлення [2].

Таблиця 1

Прояви глобалізації у сфері інформації та комунікацій

Роки	Зміст прояву
1997	Оформлення домовленості між урядами провідних країн світу про скасування митних бар'єрів на шляху торгівлі досягненнями інформаційних технологій у рамках Організації співробітництва й економічного розвитку
1997	Ініціювання США на міжнародному форумі з питань інформаційної стратегії створення інформаційної інфраструктури на основі мережі Internet
1998	Пропозиція Президента США Б. Клінтона скасувати митні й податкові обмеження на торгівлю через Internet
2000	Ухвалення на саміті ЄС у Лісабоні програми просування Європи до інформаційного суспільства, що передбачає випереджувальний розвиток інформаційної сфери
2000	Прийняття країнами «Великої вісімки» на саміті в Окінаві декларації про глобальне інформаційне суспільство
2013	З метою забезпечення доступу до Інтернет усіх мешканців планети, Facebook у партнерстві з низкою великих компаній запустила проєкт Internet.org, партнери якого об'єднують зусилля задля розвитку технології, котра сприятиме зниженню ціни передачі даних
2014	На Всесвітньому мобільному конгресі Асоціації операторів GSM-зв'язку Facebook оголосила про випуск мобільного Android-додатка Internet.org, що забезпечить користувачів у країнах, які розвиваються, безкоштовним доступом до важливих Інтернет-ресурсів

Особливостями ринку ІКТ є: 1) нематеріальність кінцевого продукту/послуги – якісно нової, достовірної інформації, що доставлена чи отримана за певний період, у визначеному просторі та часі; 2) підвищення вимог користувачів щодо достовірності й терміновості товару/послуги ІКТ.

Значущість сфери ІКТ демонструє глобальне зростання доходів цієї галузі впродовж останнього десятиріччя (рис. 1). Очікується, що у 2016 р. ІКТ-ринок отримає дохід майже в 3,7 трлн євро, а частка ІКТ у світовому ВВП дорівнюватиме 6,2% (порівняно з 5% у 2013 р.), що свідчить про стрімке зростання значущості ринку ІК-послуг для розвитку суспільства.

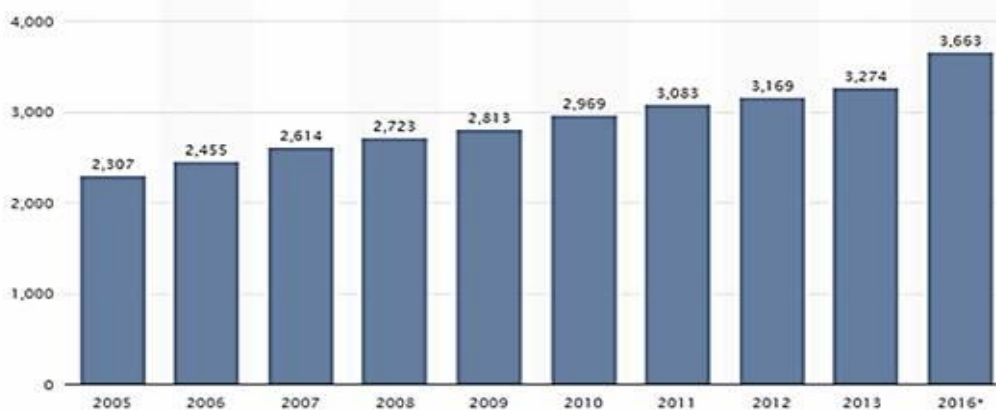

Рис. 1. Динаміка доходів ринку ІКТ у світі у 2005 – 2016 рр. (трлн євро, у 2016 р. – прогностичний показник) [19]

Рівень проникнення основних сегментів ринку ІКТ на світову арену демонструє, скільки у світі мешканців із 100 осіб в середньому користуються послугами ІКТ (рис. 2).

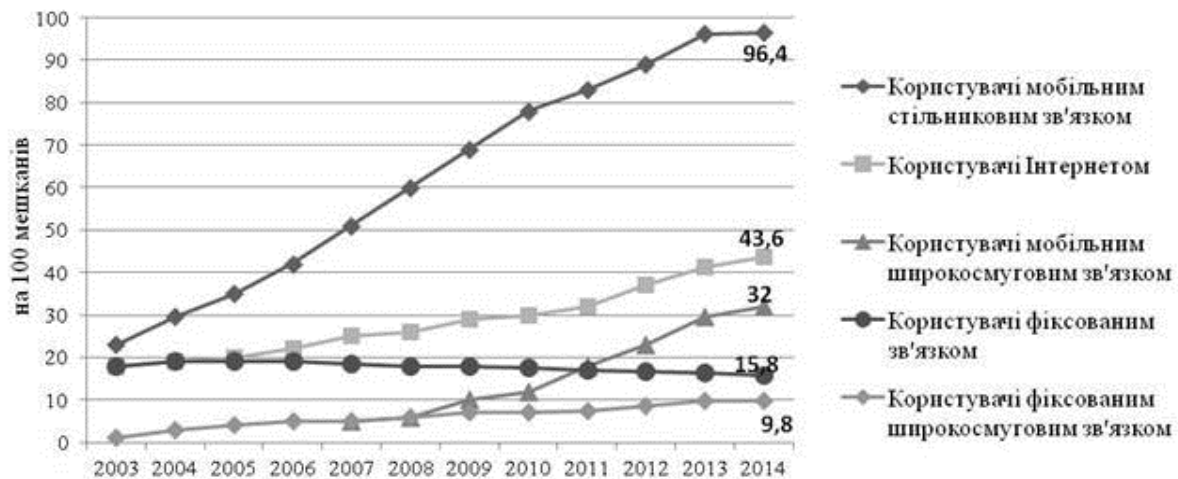

Рис. 2. Динаміка розвитку сегментів ринку ІКТ у світі за 2003 – 2014 рр. [20].

Відтак 2014 року у світі в середньому послугами мобільного стільникового зв'язку користувалися 96,4 людини зі ста, що вказує на величезний попит. Розвинуті країни приділяють особливу увагу новаціям у галузі ІКТ, проте країни СНД лідирують у застосуванні мобільного стільникового зв'язку (141 користувач зі ста, що обумовлено тенденцією використання кількох операторів одночасно). Значна різниця між двома галузями – мобільним зв'язком та Інтернет – у рівнях проникнення обумовлена тим, що рівень проникнення мобільного зв'язку розраховується на основі калькуляції використаних абонентами SIM-карток, а рівень проникнення Інтернет користувачів – шляхом обчислення кількості IP-адрес, через які до мережі можуть бути підключені як один комп'ютер, так і декілька одночасно. Крім того, у світі багато людей похилого віку активно користуються послугами мобільного зв'язку та не використовують Інтернет. Грунтуючись на розвитку новітніх сегментів ІКТ, з'являються нові сфери в глобальному бізнес-середовищі. Так, мобільний широкосмуговий доступ до Інтернет обумовив зростання та глобальне розповсюдження електронної комерції. Факторами розвитку ІКТ є: 1) доступність (у будь-який час, у будь-якому місці й через будь-який пристрій); 2) вартість (більш гнучкі моделі ціноутворення, за яких ціна відповідає фактичному споживанню); 3) канали збуту (через партнерів різного статусу); 4) самообслуговування [21].

На сьогодні сукупний обсяг світового ринку ІТ перевищує 2 трлн доларів США [22]. Серед тенденцій глобального ІТ-ринку науковці відзначають такі:

1. ІТ є рушійною силою глобальних трансформацій та економічного зростання країн, а також посилення конкурентних переваг будь-якого суб'єкта економічної діяльності.
2. На частку США припадає більше половини поставок ІТ у світі.
3. Усе більшу роль відіграють компанії-виробники з Індії та Китаю. Так, індійська компанія постачальник ІТ-послуг Tata Consultancy Services за рівнем ринкової капіталізації випереджає Dell і EMC, а китайські Інтернет-гіганти Baidu, Tencent Holdings та Net Ease.com взагалі входять до списку лідерів галузі ІТ за темпами зростання доходів і рентабельності.
4. США є основним постачальником ІТ на світовому ринку та найбільшим їх споживачем, на частку якого припадає 1/3 сукупного обігу ринку.
5. Частка найбільших країн-споживачів ІТ (США, Китаю, Японії, Великобританії й Німеччини) дорівнює 60% сукупного обсягу ринку.
6. Китай посідає друге місце у світі за обсягом витрат на ІТ та є швидкозростаючим ринком, обсяг якого щорічно збільшується на 8%.
7. У країнах Західної Європи на тлі економічної рецесії відбувається уповільнення темпів зростання витрат на ІТ до 1,7% на рік [22; 23].

Найпоказовішими інструментами порівняльного аналізу на глобальному, регіональному і національному рівнях з точки зору методології вимірювання ступеня розвитку інформаційного суспільства є показники, якими оперує МСЕ, зокрема Індекс розвитку ІКТ [24]. У 2015 р. серйозних успіхів у сфері розвитку ІКТ досягла Південна Корея (8,93 б.). Склад десятки лідерів майже не змінився з 2014 р., проте деякі країни помінялися місцями. Перші тридцять місць традиційно займають країни з високим рівнем доходу, що демонструє міцний взаємозв'язок між доходом і прогресом у сфері ІКТ. Практично 2/3 з тридцяти країн, що є лідерами рейтингу, – європейські, у яких спільна нормативно-правова база й чіткий набір пріоритетних сфер діяльності, цілей і завдань допомогли країнам перетворитися на передові інформаційні економіки. Серед тридцяти провідних

країн з високим рівнем доходів є також держави Азіатсько-тихоокеанського регіону та Північної Америки. Україна розташована на 79 місці в рейтингу.

Додамо, що роль Інтернету як чинника і прояву глобалізації інформаційно-комунікаційного середовища зростає. Це феноменальний за можливостями вид електронної комунікації. Як канал інформаційного супроводу він має переваги й недоліки. Так, за даними Міністерства торгівлі США, радіо знадобилося 30 років, щоб досягти аудиторії в 50 млн осіб, телебаченню – 13 років, а Інтернету – всього 4 роки. У 1989 р. Тім Бернерс-Лі винайшов технологію вільного доступу до Internet – World Wide Web (www, Всесвітня Інформаційна Павутина) із застосуванням гіпертексту. Швидкість зростання WWW більша, ніж в Internet, а перспективи необмежені. Інтернет знищив монополію на інформацію та перетворив його користувачів із пасивних об'єктів інформування на активних суб'єктів самостійного відбору й поширення інформації [16]. Актуальний список країн світу за Індексом розвитку Інтернету наведено у табл. 2.

Таблиця 2

**Індекс розвитку Інтернету в країнах світу (станом на 06.02.2015 р) / The Web Index
за даними World Wide Web Foundation [25]**

Рейтинг	Країна	Проникнення	Якість контенту	Свобода и відкритість	Права та можливості
1	Данія	100.00	92.37	90.45	93.61
2	Фінляндія	88.46	90.61	100.00	92.97
4	Велика Британія	82.99	100.00	76.25	100.00
6	США	75.83	98.32	81.04	99.81
11	Франція	73.96	97.02	78.72	85.59
14	Німеччина	79.97	81.84	85.84	78.43
18	Швейцарія	79.69	76.86	81.27	83.10
19	Японія	78.09	77.68	77.87	66.33
35	Росія	64.17	70.22	39.60	49.29
44	Китай	60.55	51.21	10.94	56.42
46	Україна	59.29	34.61	54.86	29.76
47	ОАЕ	63.85	64.42	12.25	34.21
86	Ефіопія	0.00	6.93	4.08	1.54

Дослідження довело, що протягом 2000 – 2015 рр. питома вага користувачів інтернету збільшилася майже в сім разів – з 6,5% до 43% населення світу. Частка домашніх господарств, що мають доступ до мережі, збільшилася з 18% у 2005 р. до 46% у 2015 р. Найбільше підвищення рівня доступу домашніх господарств спостерігалось в Африці (зростання з нуля завжди показове). Проте швидкість Інтернет-проникнення падає (з 14,7% у 2010 р. до 6,6% у 2014 р.). Лідирує у світі за чисельністю Інтернет-аудиторії Китай: на кінець 2015 р. – 688 млн (населення КНР дорівнює 1 285 млн осіб) [26]. За даними World Economic Forum, за Індексом мережевої готовності/Networked Readiness Index 2015 (що вимірює рівень розвитку ІКТ за 53-ма параметрами серед 143-х країн) лідирує в рейтингу Сінгапур, Україна перебуває на 71-му місці [27].

У 2015 р. намітився деякий прогрес щодо скорочення цифрової нерівності між технологічно розвиненими країнами і рештою світу, яка продовжує існувати, хоча у багатьох економіках, що розвиваються, відбувалися заходи щодо розвитку інфраструктури ІКТ. Ознаки такого розриву найбільш помітні в країнах Латинської Америки й Африки на південь від Сахари. Багато із цих країн значно відстають у мережевій взаємодії внаслідок недостатньої розвиненості інфраструктури ІКТ. У той же час один з головних висновків дослідження полягає в тому, що для підвищення своєї конкурентоспроможності країни не можуть покладатися тільки на розвиток інфраструктури ІКТ. Навпаки, переваги останніх можуть бути повністю реалізовані тільки країнами, що сформуливали цілісну стратегію щодо створення умов для інновацій. Таким чином, «за умови забезпечення всезагального доступу – незалежно від раси, національності, статі, розташування, окупації або соціального статусу – ІКТ можуть сприяти розвитку в інтересах людства» [17]. Аналіз тенденцій розвитку світової мережі інститутів інформаційного середовища, що все більш набуває характеру цілісності, дозволив сформулювати притаманні йому особливості, до яких ми віднесли такі:

1. Динамізм розвитку глобальних інформаційних інститутів як компоненти світового політичного простору та інформаційного процесу.
2. Телеінтерактивність й «інтернетизація» інформаційної діяльності.
3. Нерівномірність становлення та суттєві відмінності інформаційного розвитку країн і географічних регіонів світу.
4. Неадекватний викликам рівень співробітництва глобальних та регіональних міжурядових інститутів з використання інформаційних потоків.
5. Розгортання поряд з інтеграційними дезінтеграційних процесів, що мають коріння в історичних, політичних, економічних і соціальних закономірностях світового розвитку (проте дезінтеграція формує передумови інтеграції на нових кількісних та якісних засадах).

6. Медіатизація міждержавних і міжнародних конфліктів, тобто інтенсивний вплив мас-медіа, міжнародних інститутів на механізми врегулювання конфліктів.

Інтегруючи існуючі в науково-економічній літературі підходи та результати проведеного аналізу, слід констатувати, що основними серед завдань, що постали перед світовою мережею інститутів інформаційного середовища у зв'язку з новими викликами у сфері ІКТ, є такі: по-перше, визначення шляхів розвитку інформаційного суспільства і їх міжнародно-правового забезпечення; по-друге, визначення перспективних напрямів використання ІКТ та їх міжнародно-правового регулювання; по-третє, визначення шляхів забезпечення міжнародної інформаційної безпеки як проблеми, що почала набувати глобальних ознак.

Ураховуючи проблемні аспекти сучасних міжнародних інформаційних відносин і завдання міжнародних інституцій щодо відповіді на існуючі виклики, спираючись на результати досліджень у цій площині, вважаємо, що перспективною є низка напрямів міжнародно-правового регулювання сучасних інформаційних відносин.

Зокрема, запорукою розбудови інститутів (організаційних і юридичних структур), що підтримують інформаційні процеси та забезпечують функціонування й розвиток інформаційно-комунікаційного простору, є перш за все повсюдне розгортання ІКТ.

Другий напрям пов'язаний із міжнародно-правовим режимом інформації – комплексом способів міжнародно-правового регулювання (заборона, дозвіл, припис), що встановлюється і спільно здійснюється суб'єктами міжнародного права щодо інформації при здійсненні ними міжнародної інформаційної діяльності. Актуальність цього напрямку регулювання зростає у зв'язку з можливостями масштабного поширення неправдивої та перекрученої інформації, а також агресивної пропаганди.

Третій напрям стосується питань, пов'язаних із міжнародною інформаційною безпекою. На думку авторів, умовою ефективного використання потенціалу світової мережі інститутів інформаційно-комунікаційного середовища є захист інформації, що в ній накопичена (розміщена). Принципом сучасного захисту інформації є пошук оптимального співвідношення між її доступністю та безпекою. Пріоритети змінено: система безпеки мусить гарантувати доступність і цілісність інформації, й тільки потім, за необхідності, її конфіденційність. Інформаційна безпека (ІБ) є захистом інформації від інформаційних впливів. ІБ – це комплекс заходів власника інформації щодо забезпечення своїх прав на володіння інформацією та її розповсюдження, створення умов, що обмежують її поширення й виключають чи істотно ускладнюють несанкціонований, незаконний доступ до об'єктів і носіїв інформації.

Висновки. Аналіз тенденцій розвитку світової мережі інститутів інформаційно-комунікаційного середовища, що все більш набуває характеру цілісності, дозволив сформулювати притаманні йому особливості. Завдання, які постали перед світовою мережею інститутів інформаційно-комунікаційного середовища у зв'язку з новими викликами у сфері ІКТ, спонукали визначити шляхи забезпечення міжнародної інформаційної безпеки, що почала набувати глобальних ознак. Перспективною є розбудова інститутів (організаційних і юридичних структур), що підтримують інформаційні процеси та забезпечують функціонування й розвиток інформаційно-комунікаційного простору. Концептуальні підходи щодо розвитку світової мережі інститутів інформаційно-комунікаційного середовища буде предметом нашого подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Koster F. Globalization, Social Structure, and the Willingness to help Others: a Multilevel Analysis Across 26 Countries / F. Koster // *European Sociological Review*. – 2007. – Vol. 23. – № 4. – P. 540.
2. Офіційний сайт Міжнародного союзу електров'язку (МСЕ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.itu.int/>
3. Castells M. *The Information Age: Economy, Society and Culture: End of Milenium*. Maiden (Ma.) Oxford: Blackwell Publ., 1998. – P. 6 – 7, 56.
4. Toffler A. *Future Shock*. N.Y. – 1971. – Русск. пер.: Тоффлер Э. Шок будущего. М., 2003.
5. Drucker P.F. *Post-Capitalist Society* / P.F. Drucker. – N. Y. – Harper-Collins Publ., 1995. – P. 2.
6. Bell D. *The Coming of Postindustrial Society. A venture in Social Forecasting*. – N.Y., Basic Books, Inc., 1973.
7. Masuda Y. *The Information Society as Postindustrial Society* / Y. Masuda. Washington.: World Future Soc., 1983.
8. Стоуньер Т. Информационное богатство: профиль постиндустриальной экономики / Т. Стоуньер // *Новая технократическая волна на Западе*. – М., 1986. – С. 335, 392 – 409.
9. Горовий В. Формування інформаційної системи як принцип організації інформаційної діяльності в умовах глобалізації / В. Горовий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1066:formuvannya-informatsijnogi-

systemi-yak-printsip-organizatsiji-informatsijnoji-diyalnosti-v-umovakh-globalizatsiji&catid=127&Itemid=460.

10. Гирич В. Глобальное информационное пространство и проблема доступа к мировым информационным ресурсам / В. Гирич, В. Чуприна // Национальная библиотека Украины им. В. И. Вернадского, [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.rsl.ru/upload/mba2007/mba2007_05.pdf

11. Москалик Г. Поняття, природа і джерела формування інформаційно-комунікаційного середовища / Г. Москалик // Гілея. Науковий вісник: збірник наукових праць. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки. – Вип. 77. – К., 2013. – С. 149 – 152.

12. Дубас О. Інформаційно-комунікаційний простір: поняття, сутність, структура / О.П. Дубас // Сучасна українська політика. – Вип. 19. – 2010. – С. 223 – 232.

13. Буньківська О. В. Інформаційний простір: соціокультурна сутність, стан та проблеми функціонування в Україні: автор. дис. канд. мистецтвознав.: 26.00.01 / О. В. Буньківська; [Київ. нац. ун-т культури і мистец.] – К., 2009. – 20 с.

14. Добровольська А. Глобалізація інформаційного простору: адаптація України до загальносвітових тенденцій / А. Добровольська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2005/9-10/20050918.html>

15. Швидка О. Еволюція комунікаційного середовища як чинник розвитку інформаційного суспільства / О. Швидка // Вісн. Харк. держ. акад. культури. – Х., 2010. – Вип. 29. – С. 50 – 58.

16. Макаренко Е. Международная информация: термины и комментарии. Учебное пособие / Макаренко Е., Рижков Н., Кучмий Е., Фролова О. – К.: Центр свободной прессы, 2014. – 480 с.

17. Онищенко О. Інформаційна діяльність міжнародних організацій у забезпеченні міжнародної безпеки / О.А. Онищенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/11501/%CE>

18. Забара І. Інформаційні виклики, завдання міжнародних інституцій і міжнародно-правове регулювання в умовах глобалізації світу / І. М. Забара [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apmv/apmv_2014_121_01.pdf

19. Официальный сайт Организации Объединенных Наций / United Nations [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/en/index.html>

20. Global ICT revenue from 2005 to 2016. – Сайт аналітичної та фінансової інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.statista.com/statistics/268584/worldwide-ict-revenue-since-2005/>

21. Katsuno M. (2005): «Status and overview of official ICT indicators for China», Directorate for Science and Technology, OECD, STI Working Papers Series, DSTI/Doc (2005) 4, Paris. – P. 8.

22. IT українською. – Огляд і оцінка перспектив розвитку світового та російського ринків IT (підготовлений фондом РВК та компанією IDC) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://it-ua.info/news/2015/02/16/oglyad-ocnka-perspektiv-rozvitku-svtovogo-ta-rosyskogo-rinkv-t.html>

23. Глухова Д. Тенденції та перспективи розвитку глобальних інформаційних технологій / Д.А. Глухова // Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць. Вип.126 (ч. I). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2015. – 184 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apmv/apmv_2015_126_01.pdf

24. Рейтинг стран мира по уровню развития информационно-коммуникационных технологий. – Индекс развития ИКТ / The ICT Development Index. – 2015. – Информационно-аналитический портал Центра гуманитарных технологий [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/ict-development-index/ict-development-index-info>

25. Индекс развития Интернета в странах мира (World Wide Web Foundation) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/the-we-2015> [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.itu.int/net/pressoffice/press_releases/2015/pdf/17-ru.pdf#index/info

26. Пресс-релиз МСЭ. – Женева. – 2015 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.itu.int/net/pressoffice/press_releases/2015/pdf/17-ru.pdf

27. Рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні та світі. Индекс мережевої готовності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/riven-rozvytku-informaciyno-komunikaciynyh-tehnologiy-v-ukrayini-ta-sviti->

REFERENCES:

1. Koster F. Globalization, Social Structure, and the Willingness to help Others: a Multilevel Analysis Across 26 Countries / F. Koster // European Sociological Review. – 2007. – Vol. 23. – №. 4. – P. 540.

2. Official Site of International Union of Electric Connecting (IUEC) [Electron resource]. - Access mode: <http://www.itu.int/>

3. Castells M. The Information Age: Economy, Society and Culture: End of Milenium. Maiden (Ma.) Oxford: Blackwell Publ., 1998. – P. 6 – 7, 56.

4. Toffler A. Future Shock. N.Y. – 1971. – Russian. trans.: E. Toffler Future Shock. M., 2003.
5. Drucker P.F. Post-Capitalist Society / P. F. Drucker – N. Y. – Harper-Collins Publ., 1995. – P. 2.
6. Bell D. The Coming of Postindustrial Society. A venture in Social Forecasting. –N.Y., Basic Books, Inc., 1973.
7. Masuda Y. The Information Society as Postindustrial Society. Washington: World Future Soc. - 1983.
8. Stouner T. Information Wealth: profil postindustrial economy // New technocratic wave in the West. - M. - 1986. - P. 335, 392-409.
9. Horovyi V. Formuvannya informatsiinoi systemy yak pryntsyap orhanizatsii informatsiinoi diialnosti v umovakh hlobalizatsii / V. Horovyi [Electronni resurs]. – Access mode: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1066:formuvannya-informatsijnoji-sistemi-yak-printsip-organizatsiji-informatsijnoji-diyalnosti-v-umovakh-globalizatsiji&catid=127&Itemid=460.
10. Hirich V. Global information space and the problem of access to global information resources / V. L. Hirich, V. N. Chuprina; National Library of Ukraine. Vernadsky - [Electron resource]. - Access mode: http://www.rsl.ru/upload/mba2007/mba2007_05.pdf
11. Moskalyk H. Poniattia, pryroda i dzherela formuvannya informatsiino-komunikatsiinoho seredovyshecha / H. Moskalyk // Hileia. Naukovyi Visnyk. Zbirnyk Naukovykh Prats. Istorychni nauky. Filosofska nauky. Politychni nauky. – K., 2013. – P. 149 – 152.
12. Dubas O. Informatsiino-komunikatsiinyi prostir: poniattia, sutnist struktura / O. Dubas // Suchasna ukraiinska polityka. - Vyp. 19. - 2010. - S. 223-232.
13. Bunkivska O.V. Informatsiinyi Prostir: sotsiokulturna sutnist, stan ta problemy funkcionuvannya v Ukraini: abstract dys. cand. mystetstvoznav.: 26.00.01 / O.V. Bunkivska; [Kyiv. Nats. Univ Kult. i Myst.] – K., 2009. – 20 p.
14. Dobrovolska O. Hlobalizatsiia informatsiinoho prostoru: adaptatsiia Ukrainy do zahalnosvitovykh tendentsii / O. Dobrovolska [Electron resource]. – Access mode: <http://soskin.info/ea/2005/9-10/20050918.html>
15. Shvydka O. Evolyutsiia komunikatsiinoho seredovyshecha yak chynnyk rozvytku informatsiinoho suspilstva / O. V. Shvydka // Visn. Khark. Nats. Acad. Kultury. – Kh., 2010 – Vyp. 29. – P. 50 – 58.
16. Makarenko E. International information: terms and comments. Textbook / Makarenko E.A., Ryzhkov N.N., Kuchmai E.P., Frolova O.N. – K: Free Press Centre, 2014. – 480 p.
17. Onishchenko O. Informatsiina diialnist mizhnarodnykh orhanizatsii u zabezpechenni mizhnarodnoi bezpeky / O.A. Onyshchenko [Electron resource]. – Access mode: <http://pravoznavec.com.ua/period/article/11501/%CE>
18. Zabara I. Informatsiini vyklyky, zavdannia mizhnarodnykh instytuttsii i mizhnarodno-pravove rehuliuвання v umovakh hlobalizatsii svitu / I. M. Zabara [Electron resource]. – Access mode: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apmv/apmv_2014_121_01.pdf
19. The official website of the United Nations / United Nations [electronic resource]. - Access: <http://www.un.org/en/index.html>
20. Global ICT revenue from 2005 to 2016. – Sait analitychnoi ta finansovoi informatsii [Electron resource]. – Access mode: <http://www.statista.com/statistics/268584/worldwide-ict-revenue-since-2005/>
21. Katsuno M. (2005): «Status and overview of official ICT indicators for China», Directorate for Science and Technology, OECD, STI Working Papers Series, DSTI / Doc (2005) 4, Paris. – P. 8.
22. IT ukraïnskoïu. - Ohliad i otsinka perspektiv rozvytku svitovoho ta rosiiskoho rynkiv IT (pidhotovleni fondom RVK ta kompaniïeu IDC) [Electron resource]. – Access mode: <http://it-ua.info/news/2015/02/16/oglyad-ocnka-perspektiv-rozvitku-svtovogo-ta-rosyskogo-rinkiv-t.html>
23. Hlukhova D. Tendentsii ta perspektivy hlobalnykh informatsiinykh tehnolohii / D. A. Hlukhova // Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn: zbirnyk Naukovykh Prats. – Vyp. 126 (ch. I). – K.: Kyivskiy Natsionalnyi Universytet imeni Tarasa Shevchenka, Instytut mizhnarodnykh vidnosyn, 2015. – 184 s. [Electron resource]. – Access mode: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apmv/apmv_2015_126_01.pdf
24. Rating damage to the development of the world information and communication technologies. – ICT Development Index / The ICT Development Index. - 2015. - Informational and analytical portal of the Centre for Humanitarian Technologies [electronic resource]. - Access: <http://gtmarket.ru/ratings/ict-development-index/ict-development-index-info>
25. The index of development of the Internet in the world (World Wide Web Foundation) [electronic resource]. – Access: <http://gtmarket.ru/ratings/the-we-2015> [Electron resource]. – Access mode: http://www.itu.int/net/pressoffice/press_releases/2015/pdf/17-ru.pdf#index/info

26. ITU press release. – Geneva. – 2015 [Electron resource]. – Access mode: http://www.itu.int/net/pressoffice/press_releases/2015/pdf/17-ru.pdf

27. Riven rozvytku informatsiino-komunikatsiinyh tehnolohii v Ukraini ta sviti. Indeks merezhevoi hotovnosti. [Electron resource]. – Access Mode: <http://edclub.com.ua/analitika/riven-rozvytku-informaciyno-komunikaciynyh-tehnologiy-v-ukrayini-ta-sviti> -

УДК 339.9

Чорна Оксана Михайлівна, кандидат економічних наук, головний економіст, ТОВ «Ньюфолк» м. Київ. **Литвинова Анастасія Володимирівна**, студентка. ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». **Особливості сучасного етапу розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних технологій та світової мережі інститутів інформаційного середовища.** Проаналізовано стан ринку ІКТ у світі у 2005 – 2016 рр. Обґрунтовано тенденції глобального ІТ-ринку. Доведено, що найпоказовішими інструментами порівняльного аналізу на глобальному, регіональному та національному рівнях з точки зору методології вимірювання ступеня розвитку інформаційного суспільства є Індекс розвитку ІКТ. Здійснено моніторинг чинників і прояву глобалізації інформаційно-комунікаційного середовища. Визначено особливості сучасного етапу розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних технологій та світової мережі інститутів інформаційного середовища. Узагальнено прояви глобалізації у сфері інформації й комунікацій. Доведено, що запорукою розбудови світової мережі інститутів інформаційно-комунікаційного середовища є повсюдне розгортання ІКТ.

Ключові слова: інформаційний процес, світовий ринок інформаційно-комунікаційних технологій, світова мережа інститутів інформаційного середовища, особливості ринку ІКТ, Індекс розвитку ІКТ, Інтернет, електронна комунікація, цифрова нерівність.

UDC 339.9

Oksana Chorna, PhD, Associate Professor, chief economist at Kyiv, LLC «Niufolk». **Anastasia Lytvynova**, student. Kyiv National Economic Vadym Hetman University. **Features of the Current Stage of the Global Market of Information and Communication Technologies and Global Network of Information Environment Institutions.** The authors analyzed the state of the ICT market in the world in the 2005 – 2016 years. It is grounded trend of global IT market. It is proved that the best use of comparative analysis tools at global, regional and national levels in terms of the methodology for measuring the degree of development of information society is the ICT Development Index. The authors also have done monitoring factors and manifestations of globalization of information and communication environment. There are classified the features of the present stage of development of the world market of information and communication technologies and global network of institutions the information environment. The authors give overview manifestations of globalization in the field of information and communications. It is proved that the key to building a global network of institutions information and communication environment is widespread deployment of ICT.

Keywords: information process, the global market of information and communication technologies, the global network of information environment institutions, the ICT market, the ICT Development Index, the Internet, electronic communication, digital divide.

УДК 339.9

Черная Оксана Михайловна, кандидат экономических наук, главный экономист ООО «Ньюфолк». **Литвинова Анастасия Владимировна**, студентка. ГБУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана». **Особенности современного этапа развития мирового рынка информационно-коммуникационных технологий и мировой сети институтов информационной среды.** Проанализировано состояние рынка ИКТ в мире в 2005 – 2016 г. Обоснованы тенденции глобального ИТ-рынка. Доказано, что наиболее показательными инструментами сравнительного анализа на глобальном, региональном и национальном уровнях с точки зрения методологии измерения степени развития информационного общества является Индекс развития ИКТ. Осуществлен мониторинг факторов и проявления глобализации информационно-коммуникативной среды. Определены особенности современного этапа развития мирового рынка информационно-коммуникационных технологий и мировой сети институтов информационной среды. Обобщены проявления глобализации в сфере информации и коммуникаций. Доказано, что залогом развития мировой сети институтов информационно-коммуникативной среды является повсеместное развертывание ИКТ.

Ключевые слова: информационный процесс, мировой рынок информационно-коммуникационных технологий, мировая сеть институтов информационной среды, особенности рынка ИКТ, Индекс развития ИКТ, Интернет, электронная коммуникация, цифровое неравенство.